

Ада тепе
и тайните
на древното
рударство



Ada Tepe and
the Secrets of
Ancient Mining



Археология и бизнес в партньорство

*Проект за проучване
на древен златодобивен рудник Ада Тепе*

Archaeology and Business In Partnership

Excavations project of ancient gold mine Ada Tepe

*Издание на
Националния археологически институт с музей при БАН
и "Болкан Минерал енд Майнинг" ЕАД*

*Publication of
The National Institute of Archaeology and Museum with The Bulgarian Academy of Sciences
And Balkan Mineral and Mining EAD*

Въведение

През последните няколко години името на хълма Ада тепе до съвременния Крумовград се споменава често в публичното пространство. От една страна, то стана известно с геоложките проучвания и регистрация на търговско откритие от фирмата „Болкан Минерал енд Майнинг“ ЕАД (БММ ЕАД) на златно находище „Хан Крум“. От друга страна Ада тепе се прочу с археологическите открития, направени в периода 2001-2011 година на върха.

Ада тепе е пример как модерният рудодобив и опазването на културното наследство могат да съжителстват и да дадат продуктивен резултат, когато има конструктивен диалог и разбиране от двете страни.

Националният археологически институт с музей при Българската академия на науките и „Болкан Минерал енд Майнинг“ ЕАД показват на практика какви са пътищата, по които бизнес и археология могат да вървят заедно и да си сътрудничат. Историата на археологическите проучвания на Ада тепе води своето начало още от 2001 г. В периода 2001-2006 г. на върха се проучва малко тракийско светилище. През 2005 г. започват първите проучвания на следи-

те от стар златодобив, откривани по склоновете на върха. Те също са финансирани от БММ ЕАД. Три години по-късно българо-немски археологически екип прави нови открития по проект, подкрепен от немската научна фондация „Александър фон Хумболт“. Установява се, че златодобив на върха е имало още в средата на II хил. пр. Хр. – времето на Микена и на Троя, което прави Ада тепе най-ранния известен до този момент златодобивен рудник в Европа.

От 2010 г. БММ ЕАД се ангажира с пълното проучване на стария златодобивен рудник на Ада тепе и с популяризирането на резултатите от спасителното му проучване. Днес проектът, финансиран от Болкан Минерал енд Майнинг, е най-големият проект за проучване на отделен археологически обект в България, финансиран от частна фирма. В тази малка брошура имаме удоволствието да ви представим резултатите, постигнати до края на 2011 година. Акцентът в нея е върху археологията и положителния пример за успешно партньорство с модерния бизнес, без чието участие и разбиране тези резултати нямаше да бъдат постигнати.



Introduction

Over the past few years, the name of the Ada Tepe hill near Krumovgrad has frequently been mentioned in the media. Ada Tepe also became popular as a result of the geological exploration and registration of a commercial discovery (Khan Krum deposit) by Balkan Mineral and Mining EAD (BMM EAD). In addition, Ada Tepe gained popularity with the archaeological discoveries made on the hill between 2001 and 2011.

Ada Tepe is an example that modern mining industry and preservation of cultural heritage can productively coexist, provided there is dialogue and consideration on both sides. The National Institute of Archaeology and Museum with the Bulgarian Academy of Sciences and Balkan Mineral and Mining demonstrated how the business and archaeology can work together as partners.

The history of the archaeological research on Ada Tepe started in 2001. A small Thracian sanctuary on the hill was studied between 2001 and 2006. The exploration of the traces of gold mining on the slopes of the hill started in 2005. These archaeological works were fully funded by BMM EAD. Three years later,

a joint Bulgarian-German team of archaeologists made new discoveries within the framework of a project funded by Alexander von Humboldt Foundation. The team established that gold mining on the hill was going on as early as the mid second millennium BC, at the time where the ancient Mycenae and Troy flourished, which means that Ada Tepe was the earliest known gold mine in Europe.

Since 2010, BMM supported the comprehensive study of the ancient gold mine on Ada Tepe and the dissemination of the results of the rescue excavations conducted on the site. Today, the project financed by Balkan Mineral and Mining is the largest privately funded single-site excavation archaeological project on the Bulgarian territory.

This booklet presents the results obtained by the end of 2011.

The focus here is on archaeology, but also on the positive example of a successful partnership with a modern business enterprise, since those results would not have been achieved without BMM's involvement and understanding.

*Изглед към Ада тепа.
View to Ada Tepe.*



Ада тепе



Ada Tepe



Панорамен поглед към Ада тепе.
Върхът се намира на 3 км югозападно
от съвремения Крумовград.

Broad view of Ada Tepe. The hill is
situated three kilometres southwest
from Krumovgrad.



Високите части на Ада тепе. Това е мястото, където
има запазени рудни залежи с високо съдържание на
злато. Фирмата „Болкан Минерал енд Майнинг“ ЕАД
има концесия за добив на злато от Ада тепе.

Ada Tepe crest. This is the area of high gold
grades. Balkan Mineral and Mining EAD is
a holder of the mining concession rights for
the Ada Tepe gold deposit.

Поглед от върха на Ада тепе. „Ада“ означава остров.
Когато по долината на реката падне гъста мъгла,
околните хълмове се издигат като острови над
морето от бели облаци.

A view from the top of Ada Tepe. “Ada”
means “island.” When dense fog engulfs
the river valley, the nearby hills look as
islands in a sea of white clouds.



Археологическият обект



The Archaeological Site



Археологическите проучвания на Ада тепе започват още през 2001 г. В периода 2001-2006 г. д-р Георги Нехризов от НАИМ-БАН проучва малко тракийско светилище на върха на Ада тепе. Разкопките се финансират от БММ ЕАД.

Archaeological research at Ada Tepe began in 2001. Between 2001 and 2006, Dr. Georgy Nehrizov (NIAM-BAS) studied the remnants of a small Thracian sanctuary at Ada Tepe. His excavations were funded by BMM.



През 2005 г. за първи път се проучват останки от древния златодобив на Ада тепе. Вход на малка галерия, разположена на западните склонове на върха.

Remnants of the ancient gold mining on Ada Tepe were first studied in 2005. Access to a small gallery in the western slopes.

Работниците от Крумовград и д-р Христо Попов, осъществили монитархеологическите проучвания по западните склонове на Ада тепе през 2005 г.

Workers from Krumovgrad with Dr. Hristo Popov. The team which carried out the archaeological study of the western slopes of Ada Tepe in 2005.



Проф. Албрехт Йокенхьофел с български и немски студенти. В периода 2008-2009 година по българо-немски археометалургичен проект се извършва регистрация и подробно картиране на следите от старото рударство на Ада тепе.

Prof. Dr. Albrecht Jockenhövel with Bulgarian and German students. In 2008-2009, a register and a detailed map of the traces of ancient mining on Ada Tepe were developed as part of a joint Bulgarian-German archaeometallurgical project.

Старият рудник



The Ancient Mine

Следите от стария златодобив се откриват на голяма площ по всички склонове на върха. Най-големи по площ са отвалите от преработена и изхвърлена при различни етапи на рудодобива скална маса. Откриват се работни площадки, терасирания на склона, останки от леки навеси и колиби. На върха на Ада тепе е съществувало селище на рударите, които са работели на това място през късната бронзова и ранната желязна епоха.

Traces of ancient gold mining were found over large areas on all Ada Tepe slopes. The most expansive part of the work was to study a large number of mine waste stockpiles. The team found working platforms, stone structures, remnants of sheds and huts - a small mining village from the Late Bronze and the Early Iron Age.





Проектът

През 2010 година, въз основа на постигнатите резултати и със съдействието на Министерство на културата, БММ ЕАД и Националния археологически институт с музей при БАН (НАИМ-БАН) сключиха рамков договор за финансиране и осъществяване на научни изследвания на Ада тепе за периода 2010-2014 година. Основна задача на проекта е при спазването на законодателството за опазване на културното на-

следство на страната да се осигури максимално пълното археологическо проучване на стария златодобивен рудник, като това проучване се извърши с модерни методи и средства, отговарящи на стандартите на научните изследвания във водещите страни от Европейския съюз. Финансирането е на нивото на съвременните международни научни проекти, като по различните дейности БММ ЕАД осигурява над 2 500 000 лв.

The Project

In 2010, based on the preliminary results, and with the assistance of the Ministry of Culture, BMM and the National Institute of Archaeology and Museum - BAS signed an agreement, which detailed the funding and implementation of archaeological research on the site of Ada Tepe during the 2010-2014 period.

The principle objective of the project was to enable a comprehensive archaeological study of the ancient gold mine in full compliance

with Bulgaria's cultural heritage regulations. The planned research involved contemporary methods and equipment, adequate to the standards of scientific research applied by the leading members of the European Union. The project's funding was commensurate with the level of investment in contemporary international research projects, as BMM provided more than BGN 2.5M to the various project aspects.



Източни склонове



През късната бронзова епоха (XV в. пр.Хр.) на източните склонове на Ада тепе златодобивът започнал в открит рудник. Скалата била изрязвана стъпаловидно и постепенно били разкривани златоносните кварцови жили. За тяхното разтрошаване допълнително бил използван огън.

Днес източните склонове на върха са един от най-важните сектори на монтанархеологическото проучване. Тук се добиват важни сведения за технологията и времетраенето на древния златодобив на Ада тепе.

Eastern Slopes

Gold mining at Ada Tepe started in the Late Bronze Age (15th c. BC) on the eastern slopes of the hill as an open cast. Ancient miners would use tools and fire to gradually cut the rock and strip off the gold bearing quartz veins.

Today the eastern slopes are among the most important areas of the montanarchaeological investigation where crucial data on duration and methods of the ancient gold mining at Ada Tepe was gathered.



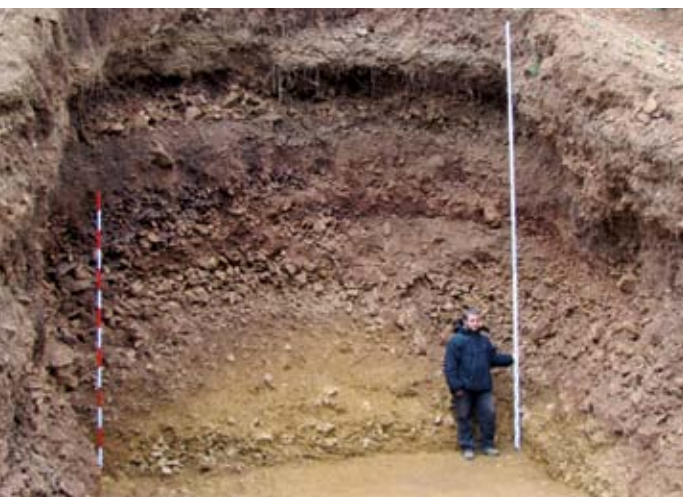
Вертикално изрязана скала в участъка на източните склонове. Впоследствие при ерозията склонът се е възстановил.

A vertically cropped rock in the eastern slopes. The slope was subsequently reshaped by erosion.



Въглени от стария рудодобив. На места скалата е била нагрявана, за да бъде разтрошавана по-лесно след това.

Charcoals left behind ancient mining. The ancients would heat the large rocks to assist splitting and comminution.



Дебелината на пластовете от изхвърлена скална маса в източните отвали на Ада тепе често на места достига 10-12 метра. Големият обем и откриваните в пластовете материали свидетелстват, че на това място рудодобивът още през бронзовата епоха е достигнал промишлени размери и е продължил векове.

The thickness of the layers of mining waste at the eastern areas of Ada Tepe in certain locations often reached ten, even twelve meters. The considerable volume of waste and the artefacts embedded in the layers confirm industrial scale mining activities in the early Bronze Age and centuries later.

При проучванията по източните склонове заради огромния обем на пластовете в отвалите и заради по-голяма сигурност на екипа и работниците, на места се използва земекопна техника.

The research on the eastern slopes found bigger stockpiles of mining waste which required the involvement of excavation machines.



Селище на върха



Mining Village At The Ada Tepe Hill



На върха на Ада тепе са се запазили останки от селище на рударите, които са добивали злато на върха.

The archaeological team found traces of a mining settlement on top of the hill.

Глинено огнище.
Clay hearth.

Каменни разсипи от жилища и стопански постройките на върха.

Remnants from ancient houses and supporting facilities found on the hilltop.



Останки от каменна крепостна стена, която е ограждала през късната бронзова епоха най-високите части на върха.

Remains of the stone fortification wall which encompassed the hilltop during the Late Bronze Age.

Части от каменен цокъл в един от участъците на крепостната стена.

Fragments of the stone socle in one of the sectors of the fortification wall.



Керамични съдове от късната бронзова епоха в момента на тяхното откриване.

Late Bronze Age pottery vessels at the moment of their discovery.



Западни и северни склонове



Western And Northern Slopes

По високите части на западните и северни склонове на Ада тепе също се откриват многобройни следи от древната рударска дейност, но тук картината е много по-различна. За разлика от източните склонове на върха, където е било работено на много голяма площ и в огромен обем на отработената скална маса, по западните склонове добивът е бил извършван в малки повърхностни изработки. Добивана е била богата на златно съдържание руда от горните части на кварцовите жили – там, където съдържанията са били най-високи.

В тези части на върха се откриват следи, които дават възможност да се проучи не само първичният рудодобив, но и някои от следващите технологични стъпки. Откриват се малки отвали със ситно натрошена скална маса, свързани със сортирането и счукването на вече добитата руда и работни площадки, на които е била осъществявана нейната преработка.

Traces of ancient mining were found on the top of the western and northern slopes of Ada Tepe. Unlike the eastern slopes, where operations covered large surface areas and processed enormous volumes of rock, work on the western slopes was focused on limited open cast mining. The high grade ore was extracted from the top layers of the quartz veins of highest gold grades.

These areas of the Ada Tepe slopes gave the archaeologists remains, which provided information not only of the methods of initial ore extraction, but also of some of the subsequent stages of the processing technology. The team found small dumps of finely crushed rock left from the sorting and grinding of the mined ore.



Малки отвали, свързани със сортиране и преработка на вече добитата руда.

Small waste rock dumps left behind the processing of the mined ore.

Места на малък по обем рудодобив по западните склонове. Късна бронзова епоха.

Locations of small-scale mining activities on the western slopes. Late Bronze Age.



Разрез на малък отвал от късната бронзова епоха.

A cross-section of a small mining waste stockpile from the Late Bronze Age.

Югозападни склонове



South-western slopes



Тази част от Ада тепе е единственото място, на което до този момент имаме доказателство за подземен добив. Входът на галерията с нейните малки странични разклонения.

This is the only part of Ada Tepe where evidence confirms underground gold mining. The access to the gallery with its small drives.



Проучване на скалните избуви около галерията.

Investigation on the matrix around the gallery.

Археологическият екип



The Archaeological Team

През последните 2 години в теренните проучвания на Ада тепе взеха участие 27 български и 8 немски археолози и студенти. Основните институции, от които те идват са Националният археологически институт с музей – БАН, Вестфалският университет в Мюнстер, Германия, Софийският университет „Св. Климент Охридски“ и Института за изследване на изкуствата – БАН. Постепенно се сформира голям екип от млади специалисти.

Over the last two years 27 Bulgarian and 8 German archaeologists and students took part in the investigations on Ada Tepe. The primary institutions contributing team members to the project are the National Institute of Archaeology and Museum – BAS, the Westfälische Wilhelms-Universität, Münster, Germany, the Sofia University “St. Kliment Ohridski,” and the Institute of Art Studies – BAS. Gradually a large team of young professionals is established.



В момент на обсъждане на възникнала теренна ситуация.

Discussing an archaeological situation during excavations.



Графично документиране на разкрити археологически структури.

Documentation of the discovered archaeological structures.



Фотографирането в гора и при голям наклон на терена е трудно. Търсят се различни решения – от техника, до стълби и... дървета.

It is hard to taking pictures in a grove, especially on a steep slope. Various solutions were explored, from machines through ladders and... trees.



Стръмният терен и нестабилните пластове с останки от древното рударство правят дори и обичайната археологическа работа в някои от секторите на обекта трудна.

In some areas the steep slope and the unstable strata of remains of ancient mining made the most ordinary archaeological task a challenge.



Описването на находките и воденето на дневник понякога трябва да се върши с шапка и ръкавици.

Description of the finds and log-keeping sometimes with gloves and hat on.



След приключване на теренните дейности за деня работата продължава в археологическата база.

After field research is done for the day, work continued in the archaeology base.



Геодетическо заснемане.

Geodetic survey.

Теренната работа в археологията е сезонна. Спасителните разкопки налагат компромиси и проява на разбиране и от двете страни. От една страна, инвеститорът трябва да разбере, че археологията има своето технологично време. В условия на сняг, дъжд и ниски температури теренното проучване и документирането на археологическите обекти не са възможни.

От своя страна археолозите правят всичко необходимо, да се работи във всеки един възможен за полева работа сезон: от най-горещото време до началото на зимата, при удължено работно време и максимално увеличени работни екипи, за да бъде ускорено спасителното проучване.

Archaeological fieldwork is a seasonal business. Rescue excavations however call for compromise and tolerance from both parties. Investors need to understand that archaeological surveys require time. Field research and documentation of the archaeological structures is impossible in bad weather conditions such as snow, rain, and low temperatures.

The archaeologists made every effort to speed up the rescue research, working on the field in any possible conditions, from the hottest days to the onset of the winter; during extended work hours; and with the biggest possible excavation teams.

Работниците



The Workers

Теренната работа на Ада тепе поставя предизвикателства не само пред археологическия екип, но и пред работниците от Крумовград.

В теренната си работа екип и работници се сблъскват със същите трудности, пред които са били изправени и древните рудари в миналото.

На първо място е сигурността. Преди началото на проучването на всеки сектор първо се изграждат инфраструктурата и осигуровките.

Field work at Ada Tepe was challenging not just to the archaeological team, but also to the workers from Krumovgrad.

Archaeologists and workers faced the same difficulties as the ancient miners of the past.

Safety was top priority. All equipment was installed and safety measures ensured before any archaeological work could start.



От работниците на обекта се изисква не само копаене, но и внимателно почистване и концентрация.

Workers were not expected to only digging, but also to concentrate and attentively clear and clean.

В края на археологическия сезон.
At the end of the archaeological season.



Проектът за спасително археологическо проучване на Ада тепе има важен социален ефект. Към настоящия момент проектът осигурява временна заетост и дава възможност за получаване на приходи на повече от 120 души от района на Крумовград.

The rescue archaeological research project at Ada Tepe has an important social impact. To date, the project has provided temporary jobs and income to more than 120 people from the Krumovgrad region.

Археологическият експеримент



The Archaeological Experiment

През есента на 2011 г. екипът проведе археологически експеримент. С помощта на копия на някогашните каменни и дървени работни инструменти и с използването на старите методи за добив, бе направен опит да се добие злато от Ада тепе.

The project team conducted an archaeological experiment in the autumn of 2011. Utilizing replicas of ancient stone and wooden tools and the old gold mining methods, we tried to produce gold at Ada Tepe.



Използване на огън за нагряване на скалата.

Using fire to heat the rock.



Охлаждане на скалата, преди да започне добивът от кварцовата жила.

Cooling down the rock before extraction from the quartz vein.



Охладената скала.

The cooled down rock.

Счукване и смилане на сортираната руда.

Crushing and grinding of the sorted ore.

Първият промит златен концентрат...

The first leached gold concentrate...



Интердисциплинарни проучвания



Interdisciplinary Research

Съвременното археологическо проучване изисква използването на много интердисциплинарни методи. В още по-голяма степен това важи за монтанархеологията, където съчетаването на археология, геология, химия, минералогия и др. е обусловено от характера на самия обект на изследване – следите от древни рударство и металургия.

Много от интердисциплинарните проучвания на Ада тепе се правят за първи път в България, като по такъв начин проектът има пионерска роля за развитието на това ново за страната направление в областта на археологията.

Contemporary archaeological research requires implementation of many interdisciplinary methods. This is even more true for montanarchaeology, because fusion of archaeology, geology, chemistry, mineralogy, etc, is inherent in the nature of the object of its study – the traces of ancient mining and metallurgy.

Many of the scientific research methods used at Ada Tepe were applied for the first time in Bulgaria, which made the project a pioneer in this branch of the archaeological science in Bulgaria.



Геофизически проучвания в района на селището на върха на Ада тепе.

Geophysical survey in the mining village on the Ada Tepe hill.



На Ада тепе за първи път в България се провеждат геофизически проучвания на стар рудник. Специалисти от техническия университет в Котбус, Германия издирват следи от древния рудодобив.

Ada Tepe is the first Bulgarian site on which geophysical survey has been applied to an ancient mine. Specialists of the University of Technology at Cottbus, Germany, in search for traces of ancient ore mining and processing.

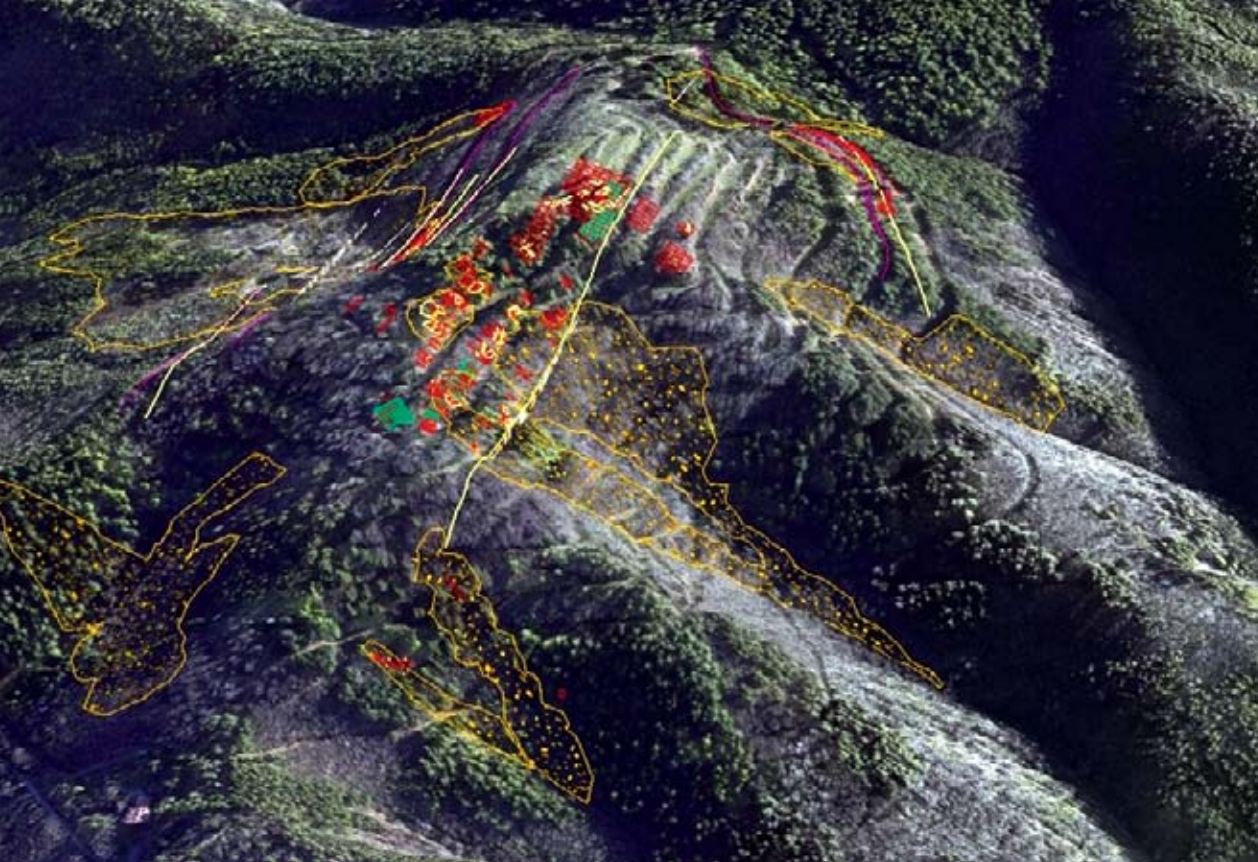
Момент от изграждането на глобалната геодезическа мрежа на обекта.

A moment from the establishment of a permanent GPS system on the site.



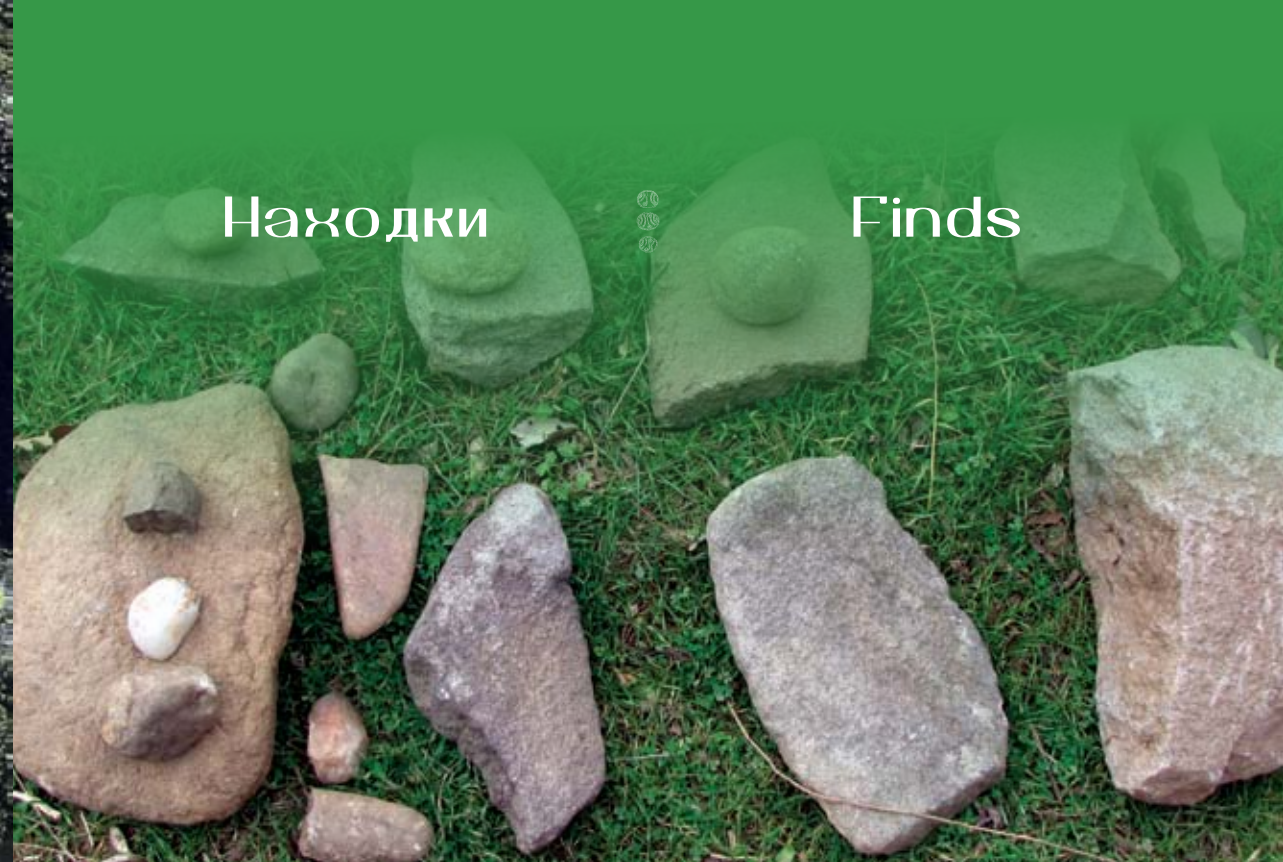
Вземането на минераложки проби от всички проучвани сектори и техният лабораторен анализ и участието в различните експерименти са само част от многобройните важни дейности, с които геолозите, участници в проекта, подпомагат провеждането на изследванията.

Collection of mineralogical samples from all excavated areas and their lab analysis, as well as participation in the various experiments are just some of the many important ways in which the geologists contribute to the research.



3-D реконструкция на върха на Ада тепе с нанесени очертанията на някои от старите отвали и площите, проучвани от археологическия екип в различни сектори.

3-D reconstruction of the Ada Tepe; mapping some of the old mining waste stockpiles and the excavation trenches opened by the archaeologists in various locations.

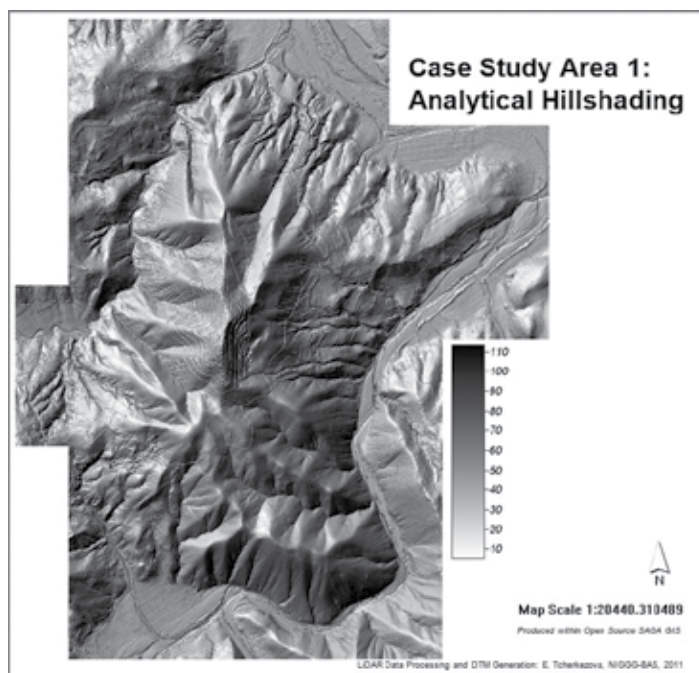


Находки

Finds

Каменните хромели и чукалки се откриват в големи количества на върха. Били са използвани от старите рудари за разтрошаването и смилането на добитата руда.

Millstones and pestles found in large quantities on the hill. The ancient miners used those to crush and grind the ore.



Модел на съвременния релеф на Ада тепе, изграден въз основа на направеното LiDAR сканиране.

Model of the contemporary terrain of Ada Tepe, according to the LiDAR scan.

Каменни тесли.

Adzes of stone.



*Каменни калъпи
за отливане на
различни бронзови
сечива.*



*Stone moulds for
casting of various
bronze tools.*



*Глинени съдове от късната
бронзова епоха.*



*Ceramic vessels from
the Late Bronze Age.*

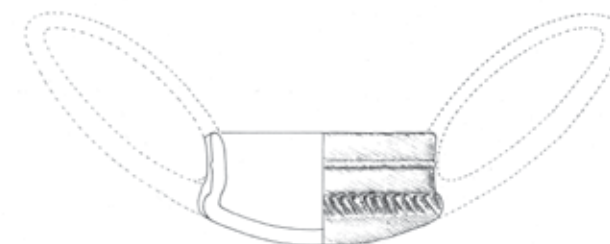
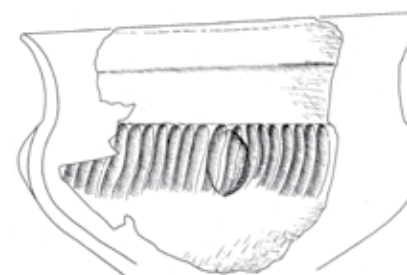
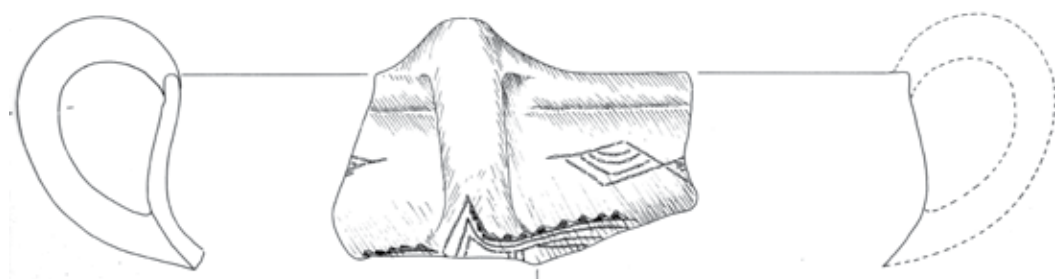
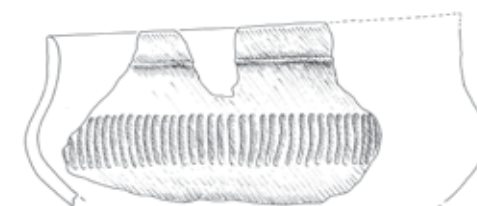
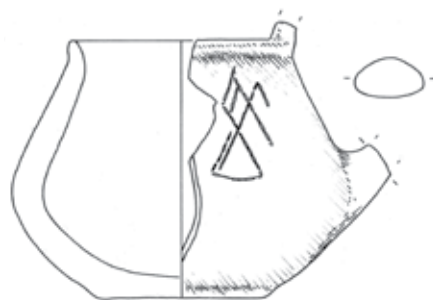
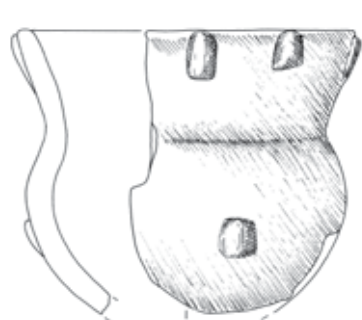
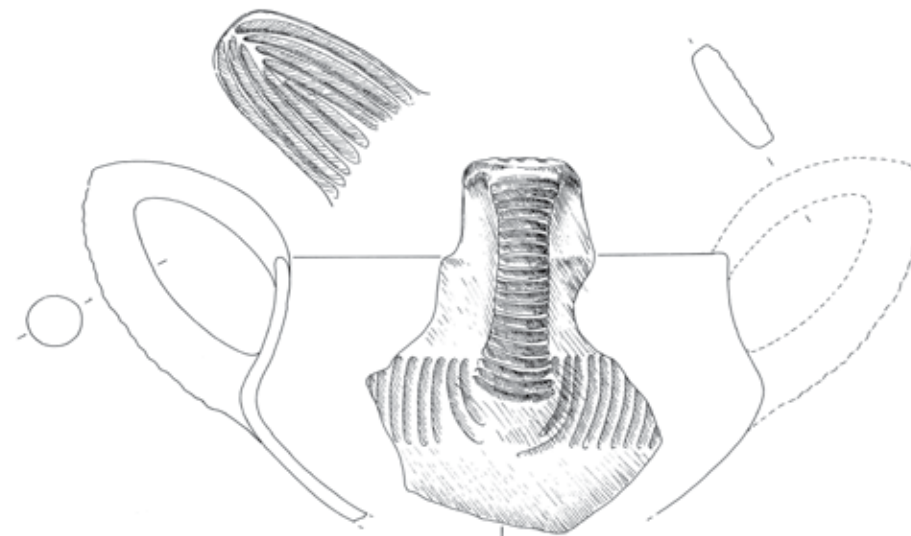
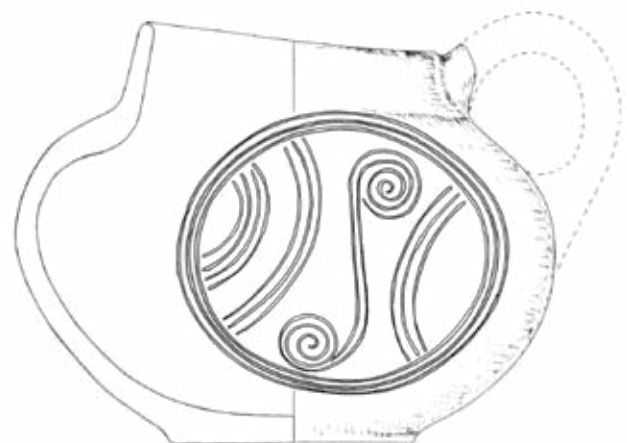


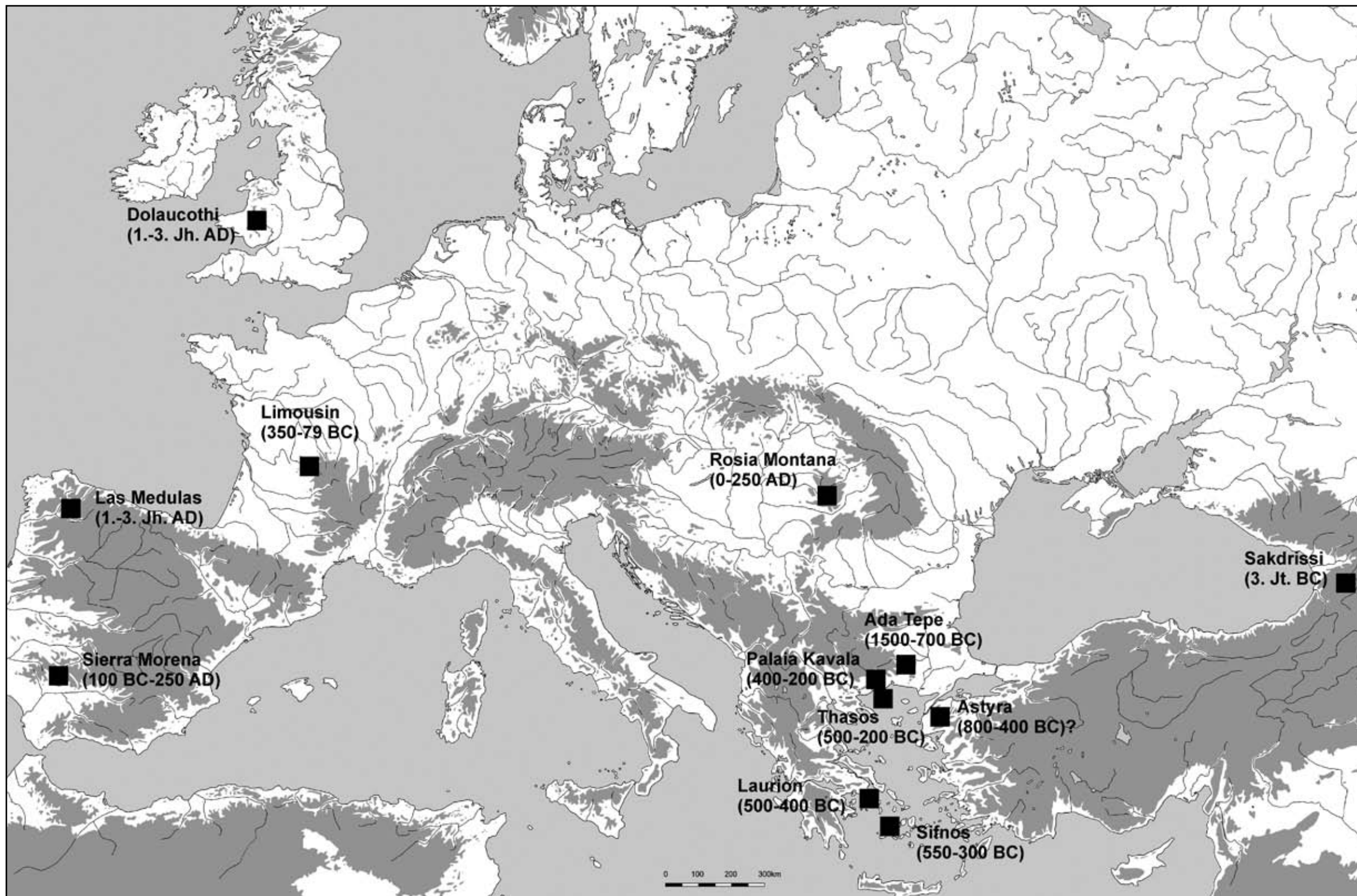
Керамични съдове от
късната бронзова
епоха XV-XI в. пр. Хр.

Ceramic vessels from the Late
Bronze Age (15th-11th c. BC).

Керамични съдове
от ранната желязна
епоха X-VIII в. пр. Хр.

Ceramic vessels from the Early
Iron Age (10th – 8th c. BC).





Карта на известни стари рудници, свързани с добив на благородни метали.
Към днешна дата Ада тепе е най-ранният известен златодобивен рудник на Балканите и в Европа.

Map of known ancient mines where precious metals were produced.
To-date, Ada Tepe is the earliest known gold mine on the Balkans and in Europe.

Златна стопилка, открита на върха на Ада тепе. Находката е пряко доказателство, че в селището на рударите е имало не само преработка на рудата, но и топене, при което се е достигало до крайния технологичен продукт - златото.



High gold grades were found on the top of Ada Tepe. This is a conclusive proof that the ancient miners who lived here did both ore processing and smelting, and produced gold as an end product.

Глинени печати за украса на керамика. Ранна желязна епоха.



Clay stamps for pottery decoration. Early Iron Age.



Партньорството по проекта за спасително археологическо проучване на Ада тепе дава чудесни резултати и е добър пример за това, как в съвременна България, във взаимоотношенията между инвеститори и наука, може да се подхожда с разбиране и отговорност.

Проектът носи много позитивни моменти за археологията – развива се ново, иновативно за страната направление в археологическата наука, което през последните три десетилетия е особено актуално в Западна и Централна Европа, но е оставало недооценено тук. По проекта работят и се обучават много млади археолози, които получават специализирана практика по монтанархеология, която биха могли да използват в своята бъдеща професионална кариера. Монтанархеологическите проучвания на Ада тепе са иновативни за територията на страната и в много отношения излизат извън рамките на познатата конвенционална археологическа наука. Редица методи и специализирани интердисциплинарни проучвания се осъществяват за първи път у нас. Това е първият целенасочено проучван стар рудник в България. Балканите и в частност територията на съвременна България са били известни от дълбока древност с богатството си на различни метали. От нашите земи произхожда най-ранното злато в историята на човечеството, тук е и най-ранният добив на мед в праисторическа Европа. На територията на страната се намират останките на стотици древни рудници. Това културно-историческо наследство има огромен потенциал и е предимство, чието правилно използване може да направи родната археологическа наука конкурентноспособен и търсен партньор. Показва го и положителният пример с Ада тепе. Днес това е най-ранният известен златодобивен рудник в Европа. Неговото проучване и популяризиране е от голяма важност за международната археологическа наука.

В ползотворното партньорство археологията дава своя принос за създаване на добри условия за развитие на икономиката и инфраструктурата в района на Крумовград. Дава се възможност да се създадат много нови работни места. Развитието на модерния бизнес е важно условие за осигуряване на просперитет и в това отношение съвременната наука има своето място като партньор, който има за задача не да спира, а да помага в развитието на различните части на страната. При спасителните археологически проучвания се търси необходимият баланс между изискванията на съвременното и важното икономическо развитие от една страна, и опазването и популяризирането на културно-историческото наследство от друга. В това отношение и бизнесът в лицето на БММ ЕАД разбира и носи своите отговорности.

Златото има своето важно място в човешкия бит от близо 7000 години. То ще продължава да го има и занапред. Осигурявайки финансирането на спасителните археологически проучвания на Ада тепе, БММ ЕАД съдейства за съхраняване и популяризиране на историята на минно-добивния бранш. През своята дълга история рударството и металургията винаги са имали водеща роля и са били пионери в развитието на човечеството. Така е и в съвременното общество.

За периода 2013-2014 година се предвижда пълно публикуване на резултатите от археологическите и многобройните интердисциплинарни изследвания. Предвижда се и създаване на съвременен музей на открито, посветен на старите рударство и металургия. Той ще има за цел да представи пред широката общественост по интерактивен начин и с образователна цел постигнатите резултати и да привлече посетители в района на Крумовград. С финансирането на тези дейности се ангажира „Болкан Минерал енд Майнинг“ ЕАД.

The rescue excavations of the Ada Tepe site assisted and funded by BMM produced excellent results which is a good example of how understanding and responsibility could be the ground for communication between investors and scientists in contemporary Bulgaria.

The project was very beneficial to the development of the archaeological science. It assisted the development of cutting-edge branch of archaeology, which during the last three decades gained momentum in Western and Central Europe, but was underappreciated locally.

The project provided employment and training to many young archaeologists in the field of montanarchaeology, which contributed a lot to their future careers.

Monarchaeological research at Ada Tepe is a ground breaking project in Bulgaria and in many ways fell outside the framework of the familiar conventional archaeology.

For the first time in Bulgaria whole set of modern methods and specialized interdisciplinary surveys were employed. This is the first targeted investigation of an ancient mine in Bulgaria. The Balkans, and the territory of contemporary Bulgaria in particular, have been known since antiquity for being richly endowed with a variety of metals. The earliest gold production in human history was found in our lands; also, the earliest copper mining of prehistoric Europe was developed here.

The remains of hundreds of ancient mines have been identified over the territory of Bulgaria. This cultural and historical heritage holds a great potential and is an advantage, the proper management of which can convert national archaeology into a competitive and desired partner.

This is conclusively confirmed by the positive example set by the Ada Tepe project. Today,

the site is the earliest known gold mine in Europe. Its study and promotion is a great contribution to the international archaeological science.

This archaeological project contributed to the economic and infrastructural development of the Krumovgrad region as it set the foundations for the development of new businesses and created jobs. The development of modern businesses is a key to prosperity, and the contemporary science played its role as a partner who did not obstruct, but instead assisted the development of one region in Bulgaria.

Rescue archaeological investigations seek a balance between the requirements of modern life and the key economic development on the one hand, and the protection and promotion of cultural heritage on the other hand. In this regard, BMM as a private business enterprise demonstrated understanding and responsible attitude.

Gold has had an important place in the history of humanity for more than 7000 years now. Its role is unlikely to change in the future. As BMM financed the archaeological investigations at Ada Tepe, it contributed to the protection and the promotion of the history of mining industry. Throughout their long history, mining and metallurgy have always been leaders and pioneers of human progress. This still holds true in modern society.

The full publication of the results of the archaeological and the numerous interdisciplinary studies is planned to take place in the 2013-2014 period, along with the development of a state-of-the-art open-air museum of ancient mining and metallurgy, whose main purpose would be the interactive and educational presentation of the research results to the general public to bring visitors to the Krumovgrad region. The financial support for these projects is provided by Balkan Mineral and Mining EAD.

